

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การรับรู้และความสำนึกของเกษตรกรต่อการแก้ไขปัญหาดินเค็ม
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่อผู้เขียน นายผดุงชาติ ยั่งยืน

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

รองศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ	ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร. เสน่ห์ ญาณसार	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้และความสำนึกระหว่างกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมในการแก้ไขปัญหาดินเค็มด้วยการทำแปลงสาธิตจากทางราชการ กับกลุ่มเกษตรกรที่แก้ไขปัญหาดินเค็มแบบดั้งเดิม มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการคือ

- 1) เปรียบเทียบการรับรู้และความสำนึกของเกษตรกรต่อการแก้ไขปัญหาดินเค็ม
- 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และความสำนึกของเกษตรกร
- 3) เปรียบเทียบผลผลิตข้าวต่อหน่วยพื้นที่ของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม

พื้นที่ในการศึกษาอยู่ในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเลือกศึกษาเฉพาะหมู่บ้านที่ประสบปัญหาดินเค็มที่มีคราบเกลือครอบคลุมพื้นที่มากกว่าร้อยละ 10.00 ขึ้นไป ตัวอย่างในการศึกษาใช้ครัวเรือนตามขนาดของหมู่บ้านประมาณร้อยละ 20.00 ของครัวเรือนทั้งหมด ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบการแบ่งชั้นภูมิหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 170 ครัวเรือน การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม แล้วทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา และเทคนิคเชิงปริมาณวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมและทำแปลงสาธิตในการแก้ไขปัญหาดินเค็มจากทางราชการมีความสำนึกในการแก้ไขปัญหาดินเค็มสูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่แก้ไขปัญหาดิน

ดินเค็มแบบดั้งเดิม แต่การรับรู้ปัญหาดินเค็มของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ในด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ปัญหาดินเค็มพบว่า การเข้ารับการอบรมจากทางราชการและระดับการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ปัญหาดินเค็มของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมากที่สุด นอกจากนี้การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมมีอิทธิพลต่อความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดินเค็มของกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมและทำแปลงสาธิตในการแก้ไขปัญหาดินเค็ม ส่วนจำนวนพื้นที่ถือครองและรายได้มีอิทธิพลต่อความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดินเค็มของกลุ่มเกษตรกรที่แก้ไขปัญหาดินเค็มแบบดั้งเดิม สำหรับการศึกษาเปรียบเทียบผลผลิตข้าวต่อหน่วยพื้นที่ พบว่ากลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมและทำแปลงสาธิตในการแก้ไขปัญหาดินเค็มจากทางราชการ ได้ผลผลิตข้าวต่อไร่สูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่แก้ไขปัญหาดินเค็มแบบดั้งเดิม เพราะว่าเกษตรกรได้รับเอาวิธีการแก้ไขปัญหาดินเค็มจากแปลงสาธิตของทางราชการ เข้าไปช่วยในการเพิ่มผลผลิต

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ถ้าเกษตรกรมีระดับการศึกษาสูงและได้รับการอบรมจากทางราชการก็สามารถรับรู้ปัญหาดินเค็มที่เกิดขึ้นได้อย่างใกล้เคียงกัน แต่การนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาดินเค็ม ไปใช้เพื่อให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับ การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม จำนวนพื้นที่ถือครองและรายได้ของเกษตรกร ดังนั้นการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาดินเค็มด้วยการสาธิตเป็นกลุ่มจึงเป็นวิธีการที่ได้ผลดีที่สุด

Research Title Farmer's Perception and Consciousness in Solving the Problems of Saline Soil in Northeastern Region

Author Mr. Phadungchat Youngdee

M.S. Geography

Examining Committee :

Assoc. Prof. Dr. Manat Suwan	Chairman
Lecturer Dr. Sanay Yarnasarn	Member
Assist. Prof. Prayad Pandee	Member

Abstract

The study compares two groups of farmers in their perception of the solution for the saline soil problems in the Northeastern Region. It compares the group of farmers who has implemented the experimental techniques by the government with the one who has solved the problems by traditional methods. This study has three main objectives:

- 1) To compare the perception and consciousness of two groups of farmers in solving the problems of saline soil.
- 2) To study the factors influencing the farmers' perception and consciousness.
- 3) To compare the rice yield of both groups.

The study area is located in Amphoe Suwannaphum of Changwat Roi Et. The study villages are those facing the problems of having more than ten percent of salt covering the land. The stratified multi-stage sampling technique has been used in selecting the sample

households proportional to the village's size. About twenty percent of the households or one hundred and seventy households were drawn. Data were obtained by means of interviews with a structured questionnaire. The analyses of data were done by using qualitative and quantitative techniques.

The results from the analyses indicate that the consciousness in solving the problems for the group who has implemented the government's recommendations is higher than the group who has used traditional methods but the perception is not significantly different.

The most influential factors over the perception of both groups are the government's educational programs and the education levels of the farmers. In addition, the group who has implemented the government's experimental techniques has greater awareness of the problems because of group-membership influences. As for the traditional method group, the size of their own lands and their incomes influence them to have the consciousness in solving the problems.

The rice product per rai from the group who used the experimental methods is higher than the other group because of having received new methods from the government.

In conclusion, more education and training program from the government will contribute to all farmers in having an equal awareness of the solution for dealing with the saline soil. However, the implementation of the specific techniques to increase land production depends on three factors: the group membership of the farmers in their societies, the amount of farmers' land ownership, and their income levels. Finally, in order to successfully solve the problems of saline soil, the proper techniques need to be demonstrated to farmers.